

Клюшин Володимир Васильович,
старший науковий співробітник Наукового
відділу супроводження виховання
добročесності та впровадження передового
досвіду Наукового центру проблем виховання
добročесності та запобігання корупції
у секторі безпеки та оборони Національного
університету оборони України;

Шевчук Андрій Олександрович,
науковий співробітник Наукового відділу
дослідження та впровадження інноваційних
технологій Наукового центру проблем
виховання добročесності та запобігання
корупції у секторі безпеки та оборони
Національного університету оборони України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ ПІД ЧАС ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

Нині Україна, у рейтингу країн світу відповідно до глобального Індексу добročесності в оборонному врядуванні, на жаль, залишилася однією із найбільш корумпованих країн. Водночас, для воюючої держави, яка дев'ятий рік поспіль у 21-му сторіччі боронить свою незалежність та стримує збройну агресію РФ на східному кордоні Європи, неприйнятно лишатися однією із країн, яка має високі корупційні ризики у секторі оборони за всіма показниками: від політичного й фінансового до кадрового та закупівельного [1]. Система військового управління повинна бути непохитною. Під час особливого періоду. Тому в умовах сьогодення запобігання та виявлення корупції є невід'ємною складовою сучасної оборонної реформи у нашій державі.

Питання запобігання та виявлення корупції в Збройних Силах України неодноразово привертало увагу вчених, серед яких: О. С. Бондаренко, А. В. Савченко, В. О. Савчук та ін. Проте наявні наукові дослідження з цього приводу мають здебільшого фрагментарний характер.

Системний аналіз положень антикорупційного закону свідчить, перелік категорій військовослужбовців та цивільного персоналу Міністерства оборони України і Збройних Сил України (далі – ЗСУ), які підпадають під його дію, відсутня. Разом з тим, виходячи з положень ст. 3 Закон України «Про запобігання корупції» [2], можна дійти висновку, що дія цього закону поширюється на:

1. Осіб, уповноважених на виконання функцій держави:

– військових посадових осіб ЗСУ, крім військовослужбовців строкової військової служби;

– посадових та службових осіб інших державних органів (до них відносяться цивільні посадовці органів військового управління, військових навчальних закладів, установ і організацій ЗСУ)

2. Осіб, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави:

– посадові особи юридичних осіб публічного права (до них відносяться посадовці підприємств, установ і організацій, які належать до сфери управління Міноборони).

3. Осіб, які:

– постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків;

– не є службовими особами та перебувають з підприємствами, установами, організаціями в трудових відносинах, – у випадках, передбачених Законом «Про запобігання корупції» (до таких суб'єктів відносяться особи, які укладають трудовий договір (контракт) чи одноразовий цивільно-правовий договір).

Заборона стосується, у тому числі, протиправного використання будь-якого державного майна або коштів у приватних інтересах. Використання військового майна регламентовано Законами України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» від 21.09.1999 № 1075-XIV [3], «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» від 21.09.1999 № 1076-XIV [4] та постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2000 № 1171 (редакція від 30.09.2015) «Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється в/ч Збройних Сил України» [4].

Положення щодо фінансового контролю Закону України «Про запобігання корупції» [2] поширюються на:

– державних службовців Міноборони та Збройних Сил України;
– військових посадових осіб Збройних Сил України (від майора і вище);

– посадових та службових осіб державних органів;
– військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах.

Водночас не поширюються зазначені положення на:

– військовослужбовців строкової військової служби;
– курсантів ВВНЗ (ВНП ВНЗ);
– військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період;

– військової служби за призовом осіб офіцерського складу;
– військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу;

– військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;

– військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу [2].

До найбільш вірогідних сфер життєдіяльності військ (сил), в яких можуть розповсюджуватися корупційні практики, відносять: просування по службі, отримання посади, отримання власної або службової квартири від Міністерства оборони України.

Список використаних джерел

1. Запобігання корупції у Збройних Силах України. Особливості правозастосування під час дії воєнного стану. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 608 с.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року №1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
3. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1075-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>.
4. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1076-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-14#Text>.
5. Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється в/ч Збройних Сил України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2000 № 1171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2000-%D0%BF#Text>.

Ковалів Олександр Іванович,

головний науковий співробітник Інституту агроecології і природокористування НААН, доктор економічних наук, старший науковий співробітник

ДЕРЖАВНА АНТИКОРУПЦІЙНА ЗЕМЕЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЯК ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Три роки тому – на V Міжнародній науково-практичній конференції «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі», ми стверджували так: «В Україні корупційні проблеми і негаразди, пов'язані із сферою природокористування та земельних відносин, що охоплюють майже всі галузі життєдіяльності, виникають в основному через тотальне залишення поза увагою наукової та педагогічної еліти, а відтак – органів державної влади (законодавча, виконавча і судова) вимоги повноцінної інституалізації конституційних норм щодо права власності Українського народу на природні об'єкти – основне національне багатство, що де-юре перебуває під особливою охороною держави, а де-факто, навіть не взято на відповідний баланс нації. Для цього, «законотворці» по-шулерські замінили конституційну норму щодо права лише «користування» природними об'єктами права власності народу (ч. 2 ст. 13 КУ) іншим надуманим словом «поширення» (ст. 79 ЗКУ та ст. 373 ЦКУ)» [1].

У цьому зв'язку, нами було доведено, що відсутність Закону України «Про право користування природними об'єктами права власності Українського народу» як цього вимагає ч. 2 ст. 13 КУ, а також, зокрема, Державного кадастру ґрунтів в агроландшафтах України, склали головні нерегульовані передумови щодо